

Romanifolket/tatere

Foto: Ingrid Jackson

Dette opplegget om romanifolk/tatere som nasjonal minoritet er forankret i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver og i læreplanene i Kunnskapsløftet. Forankringen er tydeliggjort i høyre kolonne. Hver oppgave er videre begrunnet i mål for arbeidet i barnehagen og i kompetansemål for skolen. Noen mål er gjennomgående for alle oppgavene, mens andre er knyttet til den enkelte oppgaven. Disse finner du i sidemargen.

I opplegget om romanifolket/tatere som nasjonal minoritet fokuseres det på kultur og tradisjoner i et historisk perspektiv, men det tar også opp hvordan det er å være romanifolk/tater i dag. Opplegget er knyttet til en mormors fortelling om hvordan det var å vokse opp som barn av romanifolket/tatere, og om den store reisen dette folket ga seg ut på for flere hundre år siden. Fortellingen om mormor er i to deler. Den første delen er en tegnet /animert film, den andre delen en skriftlig fortsettelse av filmen, der hvert avsnitt er knyttet til ulike oppgaver.

Hvem er romanifolket/taterne?

Den nasjonale minoriteten romanifolket/tatere ble første gang dokumentert i Norden på 1500-tallet. Minoriteten har blitt omtalt med en rekke ulike navn. Det er ulike syn innad i gruppen om hvorvidt tater eller romanifolk skal brukes. Derfor omtales minoriteten som romanifolket/tatere. Reisende og vandriar er andre betegnelser gruppen bruker. Personer fra romanifolket/taterne som reiste og bodde i båt, kalles kystreisende. Man antar at det er flere tusen personer av romanifolket/taterne i Norge i dag. (Utdrag fra Utdanningsdirektoratet 2014: Våre nasjonale minoriteter)

Til hjelp med forarbeidet med dette opplegget om de nasjonale minoritetene kan barnehagelæreren / læreren lese

Forankring

Barnehage

1.1. Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagen skal formidle grunnleggende verdier som fellesskap, omsorg og medansvar og representere et miljø som bygger opp om respekt for menneskeverd og retten til å være forskjellige.

Nestekjærlighet, solidaritet, toleranse og respekt skal være grunnleggende verdier i barnehagen.

1.9. Inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barn

Barnehagen skal være et miljø hvor ulike individer og ulike kulturelle ytringer møtes i respekt for det som er forskjellig. Å belyse ulikhetene og det som er felles kan gi grunnlag for forståelse og innsikt. Et møte med noe som er forskjellig fra ens eget, gir muligheter for å utvikle en positiv nysgjerrighet overfor menneskers og kulturers likheter og ulikheter.

Skole

å kjenne og pleie nasjonal arv og lokale tradisjoner for å bevare egenart og særdrag - og ope møte andre kulturar for å kunne gledast av mangfaldet i menneskelege ytringsfor mer og lære av kontrastar.

å skape medvit om korleis vår tid og vår kvardag er bestemt av tidlegare generasjonars val - og om dei føringar vi legg for kommande generasjonar.

Gjennomgående kompetansemål

Læreplan i samfunnsfag

Etter 4.trinn

gjø døme på korleis menneske meiner ulikt, at møte mellom ulike menneske kan vere både gjevande og konfliktfylte, og samtale om empati og menneskeverd

Etter 7 trinn

- gjere greie for nasjonale minoritetar som finst i Noreg, og beskrive hovudtrekk ved rettane, historia og levkåra til dei nasjonale minoritetane

bakgrunnsinformasjon om nasjonale minoriteter generelt og om romanifolket/tatere spesielt i Utdanningsdirektoratet 2014: *Våre nasjonale minoriteter*.

[Last ned informasjon om romanifolket/tatere som nasjonal minoritet her.](#)

[Last ned hele informasjonsmateriellet her.](#)

Hvordan bruke opplegget?

Opplegget om romanifolket/tatere som nasjonal minoritet er delt inn i flere deler. Det kan brukes i sin helhet eller hver del for seg og kan hovedsakelig benyttes i både barnehage og skole. Der enkeltdeler spesielt er beregnet på barnehage eller skole, er dette tydelig merket.

Til opplegget er det laget en kort film. Denne er ment som en introduksjon. Gjennom filmen kan barna/elevne få et lite innblikk i romanifolkets/taternes historie. Filmen handler om en mormors oppvekst, om levemåten til mange fra romanifolket /taterne og om opprinnelsen til denne gruppen.

Opplegg og oppgaver er delvis knyttet til filmen og er delvis uavhengige av filmen. Det er laget refleksjonsspørsmål for å aktivere barnas forkunnskaper til bruk før filmen vises og oppgaver til bruk i etterkant.

Dersom barnehagelæreren/læreren velger å benytte deler av opplegget, for eksempel håndverkstradisjoner i forbindelse med fagområdet *kunst, kultur og kreativitet / faget kunst og håndverk*, kan dette utdypes ved å relatere det til et eller flere av de øvrige oppleggene om romanifolket/taterne eller til andre opplegg om romanifolket/taterne.

Inkluderende fellesskap /tilpasset opplæring

Opplegg om romanifolket/tatere i barnehagen og på skolen kan tilpasses barnegruppa/elevgruppa og lokalmiljøet og ta utgangspunkt i det enkelte barnets bakgrunn, forutsetninger og behov.

Dersom det er barn i barnehagen/skolen med bakgrunn i romanifolket/tatere, vil det være naturlig å snakke med barnet/eleven om opplegget på forhånd. Barnehagen/skolen bør også informere og gjerne involvere foreldrene i arbeidet. Både barnet og barnets familie kan være en ressurs i opplæringen om romanifolket/taterne, dersom de ønsker å bidra med historier, egne erfaringer og liknende.

Når barnehagen/skolen ligger i nærheten av områder hvor romanifolket/taterne har tilknytning, kan dette styrke oppleggene og gi en ekstra mulighet for fordypning i temaet.

Lokale ressurspersoner med særlig kunnskap om romanifolkets/taternes kultur og historie kan inviteres til å fortelle om tradisjoner og levemåter før og nå.

Det er flere museer som har samlinger om romanifolket/taterne, og som barnehagen/skolen kan avtale besøk hos.

Ligger barnehagen/skolen i nærheten av Haugesund, kan dere avtale et besøk ved Haugalandsmuseene. For kontakt, les mer her: <http://www.haugalandmuseene.no/>

Ligger barnehagen/skolen i nærheten av Halden, kan dere avtale et besøk ved Halden historiske samlinger. For kontakt, les mer her: http://ostfoldmuseene.no/museene/halden_historiske_samlinger/

Ligger barnehagen/skolen i nærheten av Elverum, kan dere avtale et besøk ved Glomdalsmuseet. For kontakt, les mer her: <http://www.glomdalsmuseet.no/>

[Til refleksjon hvis du har barnehagebarn eller elever fra nasjonale minoriteter.](#)

Takk!

Vi takker alle som har vært med å bidra til å lage opplegget om romanifolket/taterne som nasjonal minoritet. Vi vil særlig takke Kulturrådet og romanifolkets/taternes organisasjoner for innspill og bidrag til opplegget. Anne Mari Larsen, DMMH, har laget deler av opplegget, og flere av oppgavene og ressursene er basert på hennes ideer. Hun har gjennom flere år samarbeidet med Taternes Landsforening. En stor takk!

Kilder

(u.d.). Hentet fra De båtreisende. Romanifolket som reiste båtveien.: <http://batreisende.no/>

Drama i skolen. (u.d.). Hentet fra hva er drama?: <http://dramaiskolen.no/sider/tekst.asp?side=12>

Dyvik, S. (2009 - 2010). *Haugalendingen.* Hentet fra Haugalandsmuseene : <http://www.haugalandmuseene.no/wp-content/uploads/downloads/2012/03/Folkemusikk-og-musikere-på-vandring-av-Siri-Dyvik.pdf>

Education world. (u.d.). Hentet fra http://www.educationworld.com/a_lesson/02/lp248-03.shtml

Fortell om forskning. En ressurs om digital historiefortelling. (u.d.). Hentet fra Kunsten å fortelle: <http://www.jbi.hio.no/FoU/FoF/kunsten-a-fortelle.html>

Grundsetmartn. (u.d.). Hentet fra <http://grundsetmartn.wordpress.com/>

Haugalandsmuseene. (u.d.). Hentet fra <http://www.haugalandmuseene.no/>

Kartverket. (u.d.). Hentet fra <http://www.kartverket.no/Kart/Gratis-kartdata/>

Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.

Kunnskapsløftet. (2006). Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <http://www.udir.no/Lareplaner/>

Larsen, A.-M. (1997). *Fortellinger og dramaforløp*. Cappelen Akademisk.

Larsen, A.-M. (1997). *Fortellinger og dramaforløp*. Cappelen Akademisk.

Larsen, A.-M., Lund, B. L., Moen, B. B., & Moen, K. H. (u.d.). *Udir.no*. Hentet fra Temahefte. Taterne som minoritet i et flerkulturelt samfunn. Kulturformidling i barnehage og skole: http://www.udir.no/Upload/Brosjyrer/5/Temahefte_Tatere_25feb2010.pdf

Latjo Drom. (u.d.). Hentet fra <http://old.glomdalsmuseet.no/html/romani/latjo-drom/om.htm>

Lund, A. B., & Moen, B. B. (2010). Taterne i Norge - fra utstøting til inkludering. I A. B. Lund, & B. B. Moen. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Møystad, M. Ø. (2010). Taterne - et reisende folk mot en ny tid. I A. B. Lund, & B. B. Moen, *Nasjonale minoriteter i det flerkulturelle Norge*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Petter Strømsing. 1759 - 2009. 250-årsjubileum. (u.d.). Hentet fra Skjoldastraumen: <http://skjoldastraumen.no/wp-content/uploads/2010/01/Peder-Strømsing-folder.pdf>

Reisendekartet. (u.d.). Hentet fra <http://reisendekartet.no/>

Ressurser. (u.d.). Hentet fra [https://iktsenteret.no/ressurser/digital-fortelling%20-%20.U798bE2KcY?f\[0\]=field_content_audience%3A22](https://iktsenteret.no/ressurser/digital-fortelling%20-%20.U798bE2KcY?f[0]=field_content_audience%3A22)

Utdanningsdirektoratet. (2014). *Våre nasjonale minoriteter. Til ansatte i barnehager og skoler*. Hentet fra Udir: http://www.udir.no/PageFiles/89423/Nasjonale_minoriteter_Udir.pdf?epslanguage=no

Varanger, m., Lapin Maakuntamuseo, Nord Troms museum, Kainum Institutti, Norrbottens museum, & Norrbottens Läns Landsting. (2011). *Lærerveiledning*. Hentet fra Tiet ruijhaan/veien til Ruija: http://www.tietruijhaan.no/images/Lrerveiledning_norsk1.pdf

Wiki Fetskolene. (u.d.). Hentet fra <http://wiki.fetskolene.no/index.php/Wiki.fetskolene.no>

Wiki til skolebruk. (u.d.). Hentet fra IKT-senteret: http://iktsenteret.no/sites/iktsenteret.no/files/attachments/51_wiki_til_skolebruk.pdf

Wiki-i-skolen. (u.d.). Hentet fra <http://wiki-i-skolen.wikispaces.com/>

wikipedia. (u.d.). Hentet fra <http://www.wikipedia.org/>

Østfoldmuseene. Halden historiske samlinger. (u.d.). Hentet fra http://ostfoldmuseene.no/museene/halden_historiske_samlinger/